

เทศน์เช้า ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มนุษย์ปรารถนาความสุข ความสุขของเราเป็นความสุขจากหัวใจ ความมั่นคง
ความสุขจากภายใน ความสุขจากภายนอก อาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็แสวงหาความสุข
กัน เพราะเราอ่อนแอ เราไม่มั่นคง เราถึงอาศัยจากภายนอก

แต่ถ้าเราอาศัยจากภายใน นี่คำว่าอาศัยจากภายใน ถ้าเป็นภายในจริง มันเป็นความ
เสมอต้นเสมอปลาย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด แต่ถ้าอาศัยจากภายใน ภายในของใคร
เวลาภายในพูดกันแต่ปากว่าอาศัยจากภายใน เพราะภายในมันตรวจสอบไม่ได้ใช่ไหม ถึง
ว่าต้องอาศัยภายใน อาศัยภายนอก มันเป็นการฉ้อฉลก็ได้

แต่ถ้าเป็นศีลเป็นธรรม ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน คนอยู่ด้วยกัน ๑๐ ปี ๒๐ ปี
เรื่องศีลมันจะเห็นได้หมดละ นี่พฤติกรรม !

เรื่องธรรม.. ธรรม ! เวลาแสดงออกจากหัวใจ ถ้าในหัวใจมันไม่มีธรรมนะ มัน
แสดงออกสิ่งใดๆ มาไม่ได้หรอก ความจำมันใช้ได้แล้ว คุณมีคมันสับอาหาร สับเนื้อหมู
สับเนื้อสัตว์ สับทุกวันๆ มีคมันยังบิ่น มีคมันยังหมดเล่มได้

อาศัยสัญญาความจำพูดไปทั้งวัน มันไม่มีใครฟังหรอก เพราะอะไร มันจืดเห็น
ใหม่ เหมือนมีคนะ มีคมันที่ มีคมันเหลือแต่โคนเล่มแล้ว ยังเอามาใช้ประโยชน์อยู่มัน
ใช้ไม่ได้หรอก ความคมของมีคมันอยู่ที่ว่าเขาซุบ มันอยู่ตรงนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เราปรารถนาความสุข ทีนี้ปรารถนาความสุขนะ ถ้าความสุขคน
ต้องเป็นคนมีกตัญญูกตเวทีกตัญญูกตเวทินะ มันจะกตัญญูกตเวทีกบที่กตัญญูกตเวทีกต
ของคนนะ คนเรามีกตัญญูกตเวทีกตัญญูกตเวทินะ เรารักกตัญญูกตเวทีกตัญญูกตเวทีกต
ของคนดี

คนเกิดที่ไหนแล้วทำลายที่นั่น มันไม่รักถิ่นเกิดของมัน มันก็ยังเป็นคนที่ตั้งคมเขาไม่รับ แต่มันก็อาศัยจากภายในใจ ไม่คิด ไม่ยึด พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง.. ปล่อยวางหมดเลยนะ ถิ่นเกิดก็ทำลายหมดเลย ทำลายถิ่นเกิดแล้วเป็นคนดีได้อย่างไร แต่เป็นความดีจากภายใน ภายในมันมีศีลมีธรรมมันมีเครื่องตรวจสอบนะ

นี่ก็เหมือนกัน คนดีมันต้องกตัญญูกตเวที มันจะเคารพบูชาถิ่นกำเนิด รักถิ่นเกิดของตัว ทีนี้เราถิ่นเกิดของตัว เห็นไหม แล้วเราเกิดมาละ เราเกิดมานะถิ่นกำเนิดของเรา มันมีเห็นไหม เกิดในประเทศอันสมควร “มงคล ๓๘ ประการ”

เทวดามาถามเลยว่ามงคล ๓๘ ประการของชีวิตนี่คืออะไร เลี้ยงพ่อ เลี้ยงแม่ เชื้อฟังผู้ใหญ่ สิ่งต่างๆ เห็นไหมนี่ มงคลของชีวิต ความมงคลของชีวิต ถ้าเรารักถิ่นเกิดของเรา เราดูแลของเรานะ เราดูแลถิ่นเกิดของเรา เราดูแลสังคมของเรา สังคมของเราผู้ใหญ่ในหมู่บ้านต่างๆ เราเจองานได้

แต่ถ้าเป็นสังคมในปัจจุบัน เขาต่างคนต่างอยู่ อยู่นั้นก็ต่างคนต่างอยู่ มันเรื่องกิริยาภายนอกนะ แต่หัวใจของเรา เรามีความรับผิดชอบนะ เราดูแลเขาได้นะ เราดูแลเขาด้วยความรับผิดชอบ เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านไปธุดงค์ในป่าเห็นไหมท่านบอกว่า “ไปด้วยกันไม่ได้ มันเป็นกังวล” นี่ไง ถ้าเป็นคนดีมันเป็นกังวลใจไหม เราเป็นกังวล เราอยากดูแลเขา อยากเจองานเขา แต่เขาจะต่างคนต่างอยู่มันก็เรื่องของเขา เพราะอะไร เพราะว่าเราดูแลได้ ผู้เฒ่า ผู้แก่เราดูแลได้ นี่พูดถึงถิ่นเกิดนะ

แล้วเราเกิดมาในประเทศอันสมควร นี่เกิดมาในพุทธศาสนา เราเกิดในพ่อแม่อันสมควร เกิดในพ่อแม่ที่คลอดออกมาจากครรภ์เลย ถิ่นเกิดของเราเห็นไหม ถิ่นเกิดของเรามีกตัญญูกตเวที ถ้าเรากตัญญูกตเวที ถิ่นกำเนิดของเรา เห็นไหม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เราต้องดูแลพ่อแม่ของเรา พ่อแม่ของเราจะดี พ่อแม่ของเราจะเป็นคนดี นั่นคือพ่อแม่ !

คำจำกัดความ คือ พ่อแม่ให้กำเนิดเรามา ให้ชีวิตเรามา แต่พฤติกรรมของพ่อแม่ นั้นอีกเรื่องหนึ่ง พฤติกรรมของพ่อแม่ก็เรื่องของท่าน เราก็ดูแลไปเท่าที่เรามี ความสามารถที่จะดูแลได้

ถ้าลูกเป็นอภิชาตบุตร ลูกดีกว่าพ่อแม่ ลูกจะเตือนพ่อแม่ สิ่งใดควรหรือไม่ควร สิ่งใดทำประโยชน์เพื่อพ่อแม่เอง แต่พ่อแม่ไม่รู้จัก พ่อแม่ไม่เห็นกับประโยชน์ของตัวเอง แต่ลูกจะเตือนถึงประโยชน์ของพ่อแม่เอง นี่ใจ “เปิดใจ”

ถ้าเปิดใจเห็นใหม่ เราเลี้ยงด้วยอาหาร เราเลี้ยงด้วยปัจจัยเครื่องอาศัย เราเลี้ยงใน ชาตินี้แหละ แต่ถ้าเราเปิดใจพ่อแม่ของเรา พ่อแม่ของเราเวลาตายไปแล้ว ไปเกิดภพชาติต่อๆ ไป เราเลี้ยงผ่านภพผ่านชาตินะ ! เราเลี้ยงพ่อแม่เรา เราเลี้ยงจากที่นี่แล้ว ชาตินี้เราเลี้ยงพ่อแม่เราแล้ว เรายังดูแลพ่อแม่ของเราต่อไปข้างหน้าอีก โดยพ่อแม่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็อีกเรื่อง หนึ่ง เพราะเราเกิดจากพ่อแม่ไม่ใช่ใหม่ นี่รักถิ่นเกิดของเรา ถิ่นเกิดของเรา คือพ่อแม่ของเรา

แล้วหัวใจของเราละ หัวใจของเราปฏิสนธิในไข่ของมารดา ถิ่นเกิดคือว่าได้ ร่างกายนี้มา แล้วหัวใจละ หัวใจอยู่ในร่างกายนี้ เราถึงมาประพฤติปฏิบัติกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนเรื่องอนุปปพิกถา เรื่องของท่าน เรื่องของ สวรรค์ เรื่องของเนกขัมมะ เรื่องของการประพฤติปฏิบัติ มั่นละเอียดเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา

แต่เราเป็นคนหยาบ พวกเรานี่เป็นคนหยาบจับต้องอะไรไม่ได้ ศาสนาสอนอะไร .. ว่างๆ ว่างๆ ก็อากาศใจ พออากาศสว่างๆ ทำสิ่งใดไม่ได้ พระพุทธเจ้าถึงสอนว่าให้ เสียสละ ให้ทำทาน การทำทาน พอทำทานขึ้นมาสังกมมันก็ร่มเย็นเป็นสุขใจใหม่

เราเป็นผู้เสียสละออกไป ของจากมือของเราเสียสละให้คนอื่นไป ผู้ที่ได้ของจากเราไป เว้นไว้แต่ ๑๘ มงกุฏ มันบอกไอนี้โง่ ไม่รู้จักแล้วเอาของไปให้เขา จะ ๑๘ มงกุฏ หรือไม่ ๑๘ มงกุฏมันอยู่ที่เราเสียสละ ปฏิภาห เราตั้งใจทำของเราแล้วทำมันจบ พอมัน จบแล้ว...

เรื่องของทาน เรื่องของศีล เรื่องของภาวนาเห็นไหม ถ้าเรื่องของทาน เรื่องของการเสียดสละ เรายังเสียดสละกันแทบไม่ได้ การเสียดสละไม่ได้เพราะเราไม่ลงใจ เราลงใจเห็นไหม เราลงใจกับครูบาอาจารย์ที่ไหน เราลงใจผู้มีศีล นักบวช

พระเป็นผู้ที่ประกาศตนว่าเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เป็นผู้ที่ไม่มีอาชีพ เป็นผู้ที่ไม่มาแข่งขัน พระไม่มาแข่งขันกับโลกนะ ไม่ทำธุรกิจการค้า พระยกเว้นจากสังคมเห็นไหม พระออกมาจากสังคม พระออกมาเป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏสงสาร แล้ววัฏสงสารนะ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันจะเป็นที่พึ่งของเรา

เป็นที่พึ่งตรงไหน.. เป็นที่พึ่งตอนเราเจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ ถ้าไม่มีหมอรักษา เราได้ไหม เวลาปฏิบัติขึ้นมาเวลามันอันธู เวลามันไปไม่ได้ เวลาหวัชฉา เวลาหวัชฉิน ทิมดิน ใครจะเป็นคนแก้ไขให้เรา มันต้องมีคนแก้ไขให้เรา นะไม่อย่างนั้นหวัชฉิน โอ.. นี้ นิพพาน นิพพานหวัชฉินใจ ไปไหนไม่รอด มีแต่ความอับเฉาใจ

แต่ครูบาอาจารย์ท่านจะปลุกเร้า ปลุกเร้าเพราะอะไร เพราะการหวัชฉิน ทุกคนก็เป็นอย่างนี้ ทุกคนก็มีหัวใจ ทุกคนก็มีการเกิดเหมือนกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาที่นางสิริมหามายา เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยอานาปานสติ ด้วยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เป็นมรรคญาณ

ถิ่นเกิด ถิ่นกำเนิด คูสิ เวลาถิ่นเกิดของเราพุทธศาสนาเห็นไหม ต้นโพธิ์ ! เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์ เราว่าต้นโพธิ์นี้เป็นต้นไม้สัญลักษณ์.. สัญลักษณ์ของพุทธศาสนา เราก็ก้าวโพธิ์ โพธิ์ คำโพธิ์กัน คำปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ก็คำหัวใจเราใจ

โพธิ์ ! โพธิ์คือผู้รู้ แล้วเราผู้รู้เราปล่อยทิ้งผู้รู้ของเรา ไปอาศัยแต่สิ่งภายนอก อะไรที่เป็นประโยชน์ที่อาศัยได้ เราคิดว่าสิ่งนั้นเป็นที่อาศัยได้ เราทิ้งไปหมดเลย ทิ้งหัวใจไปหมดเลย แล้วไปเกาะเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกความคิด

ความคิดนะ สิ่งภายนอกมันเกิดขึ้นมาได้ เพราะตามันเห็น เสียงมันได้ยิน มันก็ต้องการสิ่งนั้น เพราะได้มันก็เป็นอารมณ์ขึ้นมา พอเป็นอารมณ์ขึ้นมาแล้วจิตก็ไปเกาะมัน แล้วพออารมณ์มันเปลี่ยนแปลงไปละ จิตอยู่ที่ไหน สิ่งที่เป็นไปเกาะมันเกาะความว่างเปล่า เกาะสิ่งที่ไม่มี แล้วมันก็พึ่งตัวเองไม่ได้

แต่ถ้าเราพุทโธ ! พุทโธ ! พุทโธ ! เห็นไหม มันก็เป็นสิ่งที่ไม่มี ถ้าเราไม่นึกพุทโธ ! พุทโธ ! มันก็ไม่เกิดขึ้นมา แต่พุทโธ ! พุทโธ ! พุทโธ ! มันเป็นพุทธานุสติ มันจะพัฒนาหัวใจของเรา ถ้าพัฒนาหัวใจของเรานะ จากที่จิตที่ว่าไม่มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นไป มันจะอาศัยจากภายนอก อาศัยแต่สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง เพราะมันไปเห็นรูปสิ่งที่มันพอใจมา มันก็วาดภาพเป็นอารมณ์ความรู้สึกขึ้นมา

เวลาพุทโธ ! พุทโธ ! พุทโธ ! เราเปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึกอันนั้นมาเป็นพุทธานุสติ พุทธานุสติ พระพุทธเจ้ากับสติ ! พุทโธคือผู้รู้ พุทโธคือความรู้สึก กับมีสติควบคุมใจของเรา พุทโธ ! พุทโธ ! พุทโธ ! จนจิตมันสงบขึ้น จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาเห็นใหม่

พอจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ นี่ไง ถิ่นเกิดใจ เวลาเรากำเนิดในท้องถื่นใด เราก็รักถื่นใด กำเนิดของเรา เราเกิดจากพ่อแม่ที่ใด เราก็รักพ่อแม่ของเรา หัวใจที่มันเกิดมา มนุษย์นี้ ! เกิดมาจากหัวใจดวงนี้ ทำไมเราไม่ดูแลมัน ร่างกายของเราแท้ๆ เป็นความรู้สึกของเราแท้ๆ นะ เวลาเราบอก โอ้โฮ.. รักคนนู้น รักคนนี้ โอ้โฮ.. รักกันไปรักกันมา แล้วคำว่ารักตัวเอง รักอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่ไหน

ถ้าเราตั้งใจของเรา พุทธศาสนาสอนเข้ามาที่นี้ ถ้าสอนเข้ามา เรารักถื่นเกิด เรารักต่างๆ ถิ่นเกิดเห็นใหม่ มนุษย์ทุกคนกำเนิดในสังคม ทุกคนในสังคมเป็นคนดีหมด ถ้าเป็นคนดี สังคมจะร่มเย็นเป็นสุข ที่นี้พอเกี่ยวกันว่าสังคมไม่ดี สังคมทำร้ายเรา ทุกคนทำร้ายเรา

ใช่ ! มันเป็นวิญญะ ผลของวิญญะ มันเป็นสภาพกรรม เราเกิดมาในยุคสมัย เกิดมาร่วมกับบุคคล บุคคลที่ดี บุคคลที่เป็นผู้นำที่ดี เราเกิดมาร่วมสมัยเราจะมีกรรมคุ้มครองที่ดี เราเกิดมาเจอบุคคลที่เขาเห็นแก่ตัว เขามีอำนาจในการปกครอง เขาดูแล เขาเป็นสัตบุรุษหรือเปล่าละ !

ถ้าเขาเป็นสัตบุรุษ เขาจะเข้าใจ เขาจะดูแล สัตบุรุษเขาจะดูแล พระโพธิสัตว์เขาจะสร้างบุญญาธิการ สร้างบารมี เขาจะเสียดละ เขาจะเจือจาง สิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง เขาเสียดละ เขาทำให้เรามีความร่มเย็นเป็นสุข

ถ้าเราเกิดในสภาวะแบบนี้ แล้วการเกิดที่สภาวะแบบนี้มันเกิดจากไหนล่ะ มันเกิดจากบุญกุศลใด การเสียดละ เราอธิษฐานขึ้นมาขอให้เกิดแต่สิ่งที่ดีๆ ขอให้มันเป็นไป ฉะนั้นทุกคนอยากปรารถนา ทุกคนบอกเลยนะ ต่อไปจะไปเกิดพร้อมกับพระศรีอริยเมตไตรย เพราะประพฤติกฎปฏิบัติได้ง่าย

เราคิดกันเอาเอง !.. เราคิดนะ.. เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นศากยบุตรพุทธ ชิโนรสไซ้ใหม่ เราเชื่อพุทธปัญญา ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกนี้อนาคตกาล เวลาศานานี้เวลาขุบขอบไป ความเชื่อของสังคมน้อยไป สังขธรรมไม่มีใครเชื่อถือ แล้วมันจะจางไป.. จางไป พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เอาข้างหน้า จะปฏิบัติได้ง่าย เราก็จินตนาการกัน

แต่เหตุผลล่ะ ! เราบอก จะไปพบพระศรีอริยเมตไตรย แล้วเรามีอะไรไปเกิดพร้อมพระศรีอริยเมตไตรยล่ะ แต่ถ้าเราต้องการจะเกิดพบพระศรีอริยเมตไตรย เราก็ต้องทำบุญกุศลของเรา แล้วตั้งเป้าว่าเราอยากพบพระศรีอริยเมตไตรย เราทำบุญกุศล เราสร้างอะไรเราก็อธิษฐานขอให้ใจไป

นี่ไง เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เป็นผู้ที่เสียดละ เป็นผู้ที่สร้างบุญญาธิการมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ยังไม่ทันบวชเลย มาฟังธรรมตามพระอัสสชิเข้ามา “นั่น ! อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาของเรามาแล้ว” นั่นไง ของเขา !! เขาทำของเขา ! เขาสร้างบุญกุศลของเขา !

เราก็เหมือนกัน เราปรารถนาดี เราทำอะไรกัน.. ปรารถนานะ แล้วก็นอนตีแปลงปรารถนาแล้วมันจะได้ นี่ไง ความคิดของเรา สิ่งต่างๆ มันต้องมีการกระทำ ไม่มีอะไรลอยมาจากฟ้า พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งเหตุและผล ถ้ามันไม่มีเหตุ ไม่มีปัจจัย ผลสิ่งนั้นเกิดขึ้นมาได้

แต่ถ้ามีเหตุมีผลมีปัจจัยขึ้นมา แล้วเหตุปัจจัยในพุทธศาสนา เหตุปัจจัยของธรรมนี้ มันเป็นเรื่องของความรู้สึก มันเป็นเรื่องของหัวใจ เป็นเรื่องของนามธรรม

พอเรื่องของนามธรรมเราต้องมีสติปัญญาขึ้นไปให้ละเอียดมากขึ้น แม้แต่การทำงานทางโลก เขายังมีผิดพลาด เขายังทำผิดพลาดกัน แล้วเราพยายามตั้งหัวใจของเราให้หัวใจของเราตั้งมั่น ให้หัวใจของเรามีหลักเกณฑ์ แล้วหัวใจของเราเป็นนามธรรม เราจะทำอย่างไร ? เราจะทำอย่างไร ?

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ท่านมีสติปัญญาของท่าน การแสดงออกเห็นใหม่ ตาเป็นหน้าต่างของใจ ! กิริยาที่แสดงออก จิตศึกษะนองนะ มันออกมาจากพฤติกรรม พฤติกรรมแสดงออกอย่างไร มันออกมาจากหัวใจของมัน หัวใจมันแสดงออกอย่างไร นั่นแหละมันออกมาจากใจ ออกมาจากธรรมแท้หรือธรรมเทียม

ถ้าเป็นธรรมแท้ขึ้นมาเนะ ออกมามันเป็นสังฆธรรมทั้งนั้น สังฆธรรมล้วนๆ ถ้าสังฆธรรมล้วนๆ เห็นใหม่ “จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง” ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา เราฟังแล้วมันชุ่มชื่นใหม่ มันได้รับน้ำอมตธรรม เวลาเราฟังธรรมนี้เนะ โอ้โฮ.. มันอิมเอิบ มันชุ่มชื่นนะ

แต่ถ้าไปฟังนิยายเห็นใหม่ มันนิยายเนะ นิยายมันพูดมามันจืดชืด มันไม่คุดคิมหรือ นี่ไง เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นนามธรรม เพราะครูบาอาจารย์ท่านผ่านพฤติกรรมมา ผ่านปฏิบัติมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ธรรมจักร “ถ้าไม่มีกิจจัญญาน ไม่มีสังจัญญาน ไม่มีการกระทำ ๓ รอบ เราจะไม่ปฏิญาณตนว่าเราเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญจวัคคีย์ ! จงเงี้ยวหลงฟัง บัดนี้เราได้ทำแล้ว” เห็นใหม่ เรามีกิจจัญญาน กิจคือการกระทำ มีสังจะ มีความจริง เธอจงเงี้ยวหลงฟัง ปัญจวัคคีย์ เวลาต่อต้าน ยังจะลงฟังธรรมอย่างนี้ไง

นี่ก็เหมือนกัน เราหาที่ฟังนะ ถิ่นกำเนิดของเราเรารักกตัญญูกตเวที เราบูชาในถิ่นกำเนิดของเรา เราเคารพบูชาถิ่นกำเนิดของพ่อแม่ของเรา พ่อแม่ให้ชีวิตเรามา เราเคารพตัวเราเองไง เคารพชีวิตเราไง

ชีวิตของเราจะ เกิดมาร่างกายนี้ เราจะพามันไปไหนล่ะ คุณติ เรามีสิทธิพาไปได้
เลยนะ จะพาไปจี้ไปปล้นก็ได้ จะพาไปทำคุณงามความดีก็ได้ จะพามานั่งสมาธิภาวนาก็
ได้ เราจะพามันไปไหน เราจะพาดิ้นกำเนิดร่างกายนี้ไปไหน มันอยู่ที่สติปัญญาของเรา
นะ เราเลือกของเรา เราหาของเรา

เราอยู่กับโลก เราเกิดมากับโลก เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยแน่นอนอยู่แล้ว คน
เกิดมาต้องมีอาหารทั้งนั้นแหละ ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เครื่องอาศัยไม่ใช่ความจริง
แต่ความจริง มันต้องมีหลักมีเกณฑ์ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์นะ ปฏิบัติทุกคนก็คอยทิมคอยแทง
โหย้ ! ไม่เอาไหน หนีสังคม ไม่สู้ ไม่ทำอะไร นี่แล้วเวลาเราทุกข์บ่นทำไม เวลาทุกข์บ่น
ทำไม เวลาจำเป็นๆ นะ เราเลือกของเรา เราหาของเรา เพื่อประโยชน์กับเรานะ เอวัง